Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2022, sp. zn. 30 Cdo 1021/2022, ECLI:CZ:NS:2022:30.CDO.1021.2022.1

Číslo: 50/2023

Právní věta:

Zveřejňování údajů z majetkových oznámení veřejných funkcionářů postupem podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění účinném do 31. 12. 2020, nepředstavuje v době od vydání nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 38/17, do jeho vykonatelnosti nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.09.2022

Spisová značka: 30 Cdo 1021/2022

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost státu za nemajetkovou újmu [Odpovědnost státu za újmu]

Předpisy: § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.
§ 13 odst. 3 zákona č. 159/2006 Sb. ve znění do 31. 12. 2020
§ 14b odst. 1 písm. a) zákona č. 159/2006 Sb. ve znění do 31. 12. 2020
§ 14b odst. 1 písm. b) zákona č. 159/2006 Sb. ve znění do 31. 12. 2020
§ 14b odst. 1 písm. c) zákona č. 159/2006 Sb. ve znění do 31. 12. 2020

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 282/2022

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 1965/2022

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2000, sp. zn. 25 Cdo 1099/99

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 129/97

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1455/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 30 Cdo 1689/2022

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 31/10, SbNU 2/2010

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1777/07, SbNU 228/2007

Nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 1882/09, SbNU 8/2013

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 38/06, SbNU 23/2007

Nález Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2340/13, SbNU 167/2014

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17, SbNU 10/2018

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 7. 2006, sp. zn. I. ÚS 85/04, SbNU 136/2006

Nález Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. II. ÚS 4877/12, SbNU 98/2013

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 39/14, SbNU 39/2014

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09, SbNU 1/2009

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání v rozsahu, ve kterém směřovalo proti výroku II a té části výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, sp. zn. 36 Co 298/2021, jíž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku I o zamítnutí žaloby žalobce o zaplacení zadostiučinění ve výši 40 000 Kč a ve výroku II., a zamítl dovolání v rozsahu, ve kterém směřovalo proti té části výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2021, sp. zn. 36 Co 298/2021, jíž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku I o zamítnutí žaloby žalobce o zadostiučinění ve formě omluvy.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal po žalované omluvy a zaplacení částky 40 000 Kč jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout v důsledku plošného zveřejňování údajů o jeho majetku, příjmech a závazcích podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění zákona č. 14/2017 Sb., z důvodu působení žalobce jako uvolněného starosty obce V. v období od září 2017 do listopadu 2020, čímž došlo k zásahu do jeho práv na ochranu soukromí, ačkoliv nálezem ze dne 11. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 38/17, Ústavní soud protiústavnost této úpravy potvrdil.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 25. 6. 2021, č. j. 47 C 185/2020-85, žalobu zcela zamítl (výrok I) a uložil mu povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení částku 1 200 Kč (výrok II).

3. Soud prvního stupně vyšel ze skutkových zjištění, že žalobce jako veřejný funkcionář plnil zákonem o střetu zájmů uloženou povinnost podávat majetková oznámení, ke kterým byl v souladu s účinným zákonem o střetu zájmů zřízen dálkový a ničím neomezený přístup, což následně zhodnotil Ústavní soud v nálezu ze dne 11. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 38/17, publikovaném ve Sbírce zákonů dne 8. 4. 2020 pod č. 149/2020 Sb., (dále jen „předmětný nález Ústavního soudu“) jako nepřiměřený zásah do soukromí, takovou právní úpravu označil za protiústavní a zrušil § 14b odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o střetu zájmů, a to uplynutím dne 31. 12. 2020. Plošným zveřejňováním oznámení žalobce o jeho majetku za roky 2017, 2018 a 2019 v období od září 2017 do 6. 11. 2020 došlo k porušení práva žalobce na soukromí. Nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu uplatnil žalobce u žalované dne 24. 9. 2020. Ještě před podáním žaloby pak žalobce proti plošnému zveřejňování údajů o své osobě brojil. Ministerstvo spravedlnosti v reakci na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze

dne 29. 10. 2020, č. j. 9 As 173/2020-32, omezilo od 6. 11. 2020 plošný přístup k oznámením veřejných funkcionářů s tím, že údaje v registru budou dostupné pouze na základě individuální žádosti, když nedodržení povinnosti podat oznámení o majetku nestíhala možnost uložení sankce. Soud prvního stupně pak uzavřel, že pokud žalobce tvrdí, že plošným zveřejněním jeho oznámení došlo k nemajetkové újmě, nemá důvod žalobci v tomto ohledu nevěřit, když takové narušení soukromí by úkorně prožíval každý rozumný člověk důvěřující ve státní aparát, který má povinnost zachovávat právo na soukromí každého jednotlivce.

4. Po právní stránce vyšel soud prvního stupně ze zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk"), když uzavřel, že žalobní tvrzení nelze podřadit pod ochranu osobnosti, neboť k újmě žalobce mělo dojít při výkonu veřejné moci. Nárok žalobce pak soud prvního stupně posoudil jako nedůvodný, neboť dospěl k závěru, že zde chybí odpovědnostní titul – nesprávný úřední postup podle § 13 odst. 1 OdpŠk, když Ministerstvo spravedlnosti postupovalo podle platného a účinného právního předpisu, právní úprava sledovala legitimní cíl a i nadále platí, že si kdokoliv informace o majetku žalobce může vyžádat. Nadto Ministerstvo spravedlnosti zamezilo plošnému zveřejňování v krátkém odstupu od předžalobní výzvy a žalobci se dostalo satisfakce i tím, že Ústavní soud protiústavní úpravu od 1. 1. 2021 zrušil. Dále soud prvního stupně uzavřel, že pokud jde o období do vyhlášení předmětného nálezu Ústavního soudu, nemohlo Ministerstvo spravedlnosti jako orgán spravující centrální registr oznámení o vlastní vůli hodnotit, zda je zákon (či jeho část) v souladu s ústavním pořádkem. Z tohoto důvodu dle soudu prvního stupně nebylo možné vyhovět požadavku žalobce na omluvu, která se měla dle žalobních tvrzení vztahovat i na období před vyhlášením předmětného nálezu Ústavního soudu a doplnění časového údaje do omluvy by bylo přílišnou ingerencí soudu do žádaného znění omluvy. Pokud pak jde o období od 11. 2. 2020 do 6. 11. 2020, kdy již Ministerstvo spravedlnosti mělo informaci, že části zákona o střetu zájmů nejsou v souladu s ústavním pořádkem, ale současně se jednalo o dobu, po kterou byla vykonatelnost předmětného nálezu Ústavního soudu odložena, pak soud prvního stupně uzavřel, že i v tomto období Ministerstvo spravedlnosti jednalo podle účinné, i když Ústavním soudem již deklarované protiústavní právní úpravy, čímž sice zasahovalo do ústavně zaručených práv žalobce na soukromí, naplňovalo tak však i hlavní cíl zákona, a to kontrolu veřejnosti v rámci horizontálních vztahů (žalobce – veřejnost). Postup Ministerstva spravedlnosti tak obstojí i v testu přiměřenosti a není tedy nesprávný. Navíc podle účinné právní úpravy bylo Ministerstvo spravedlnosti jako správní orgán, který na rozdíl od soudu není oprávněn vyvolat řízení u Ústavního soudu a je vázán zákonem, povinno postupovat, a to i po dobu odkladu vykonatelnosti předmětného nálezu Ústavního soudu. Ačkoliv pak žalobce svou újmu s přijetím protiústavního zákona nespojoval, soud prvního stupně zdůraznil, že žalovaná za proces normotvorby neodpovídá, a proto absentuje i příčinná souvislost s dovozovanou újmou žalobce.

5. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 900 Kč (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

6. Odvolací soud zcela vyšel se skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním posouzením, když uvedl, že pokud k újmě žalobce mělo dojít při výkonu veřejné moci, je třeba nárok posoudit podle OdpŠk a nelze jej přiznat dle obecných ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z."). Dále odvolací soud uzavřel, že dle tvrzení žalobce mělo dojít k zásahu do jeho ústavně zaručených práv novelami zákona o střetu zájmů přijatými Parlamentem České republiky, dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu však není proces normotvorby nesprávným úředním postupem s výjimkou porušení unijního práva. Žalobci tedy nelze přiznat přímou ochranu jeho právům podle čl. 7 a 10 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené pod č.

2/1993 Sb. (dále jen „Listina“). Žalobce sice vnímal to, že byla jeho majetková oznámení za roky 2017, 2018 a 2019 veřejně přístupná anonymnímu okruhu osob úkorně, ale nejsou zde žádné skutečnosti svědčící o závažném zásahu do jeho práv, neboť shromažďování údajů obstálo před Ústavním soudem v testu proporcionality. Ústavní soud pouze uzavřel, že je třeba použít k dosažení legitimního cíle jiný způsob jejich zveřejňování, neboť anonymní přístup neshledal ústavně konformním. Dále odvolací soud odkázal na správný závěr soudu prvního stupně, že je třeba při aplikaci neústavního předpisu, který je z vůle Ústavního soudu stále účinný, rozlišovat mezi postupem orgánů justičních a jim na roveň postavených orgánů (např. exekutor při výkonu své činnosti) a postupem Ministerstva spravedlnosti jako orgánu veřejné správy, který byl povinen stále účinnou, byť protiústavní úpravu respektovat, což byla i vůle Ústavního soudu, jinak by k odložení vykonatelnosti nálezu nepřistoupil. Odvolací soud rovněž uzavřel, že ústavně zaručená práva sice jsou vymahatelná (ochrana poskytnutá žalobci byla dosažena zásahem Ústavního soudu), možnost domoci se ústavně zaručených práv a možnost uplatnit nároky z titulu náhrady škody či nemajetkové újmy proti státu jsou však dvě rozdílné záležitosti. Omezení možnosti domoci se náhrady škody podmínkami OdpŠk je tedy zcela v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) a Listinou. Odvolací soud tedy stejně jako soud prvního stupně neshledal předpoklady odpovědnosti žalované za zásah do práva žalobce na ochranu soukromí.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce ve všech jeho výrocích dovoláním, ve kterém uplatnil následující dovolací důvody.

8. Dle žalobce závisí napadené rozhodnutí na vyřešení čtyř otázek hmotného či procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a to (1) otázky přímé aplikovatelnosti čl. 8 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, publikované pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“) a (2) čl. 7 a 10 Listiny v předmětné věci, (3) otázky ústavně konformního výkladu pojmu „nesprávný úřední postup“ ve smyslu § 13 odst. 1 OdpŠk v předmětné věci a (4) otázky odložené vykonatelnosti předmětného nálezu Ústavního soudu, když derogačním důvodem byl závěr, že aplikace zrušeného ustanovení právního předpisu působí porušení práva na ochranu soukromí zaručeného čl. 7 a 10 Listiny. Žalobce nesouhlasil s právním posouzením těchto otázek odvolacím soudem, který bez pokusu o ústavně konformní výklad pojmu nesprávný úřední postup ve vztahu k posuzované věci fakticky ignoroval lidská práva zaručená Listinou i Úmluvou, jejichž aplikace má přednost před zákonem, nedostatečně se vypořádal (stejně jako soud prvního stupně) s problematikou odložené vykonatelnosti předmětného nálezu Ústavního soudu a zavádějícím způsobem interpretoval pojem nesprávný úřední postup, pročež oba rozsudky považoval žalobce v této otázce za nepřezkoumatelné. Žalobce tedy nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu o absenci odpovědnostního titulu jako jednoho z předpokladů odpovědnosti podle OdpŠk.

9. Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že se s napadeným rozsudkem zcela ztotožňuje a považuje ho za správný. Ztotožnila se s tím, že věc je třeba řešit nikoliv dle obecné úpravy odpovědnosti (ochrany osobnosti), ale dle OdpŠk, a uzavřela, že se žalobce nemůže svých nároků domáhat na základě tvrzené přímé aplikovatelnosti čl. 7 a 10 Listiny, ale jen pohledem toho, zda došlo k nesprávnému úřednímu postupu, když tato ustanovení na rozdíl od čl. 36 odst. 3 Listiny nezakládají přímý nárok na náhradu škody či odškodnění. Žalobcem zmiňovaná ustanovení Listiny a Úmluvy tedy přímo aplikovatelná (tak, že by zakládala nárok žalobce na náhradu škody bez ohledu na úpravu OdpŠk) dle žalované nejsou. Nárok žalobce pak dle žalované nelze přiznat ani z hlediska posouzení proporcionality mezi mírou intenzity zásahu do práv žalobce a legitimního cíle kontroly činnosti veřejných funkcionářů, když poukázala na závěry předmětného nálezu Ústavního soudu, účel právní úpravy a to, že ústavně nekonformní byl shledán pouze způsob zpřístupnění informací,

nikoliv jejich zpřístupnění samotné. Dále namítala, že žalobce netvrdí žádný konkrétní zásah do své osobní sféry způsobený plošným zveřejněním údajů, v tomto ohledu tedy neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Dále se žalovaná ztotožnila se závěrem soudů obou stupňů, že v dané věci nedošlo ze strany Ministerstva spravedlnosti k nesprávnému úřednímu postupu a není tedy dán odpovědnostní titul, když Ministerstvo spravedlnosti jako orgán moci výkonné (na rozdíl od moci soudní) není oprávněno (povinno) zkoumat, zda zákon, který má být použit, je v rozporu s ústavním pořádkem (čl. 95 odst. 2 Ústavy). Ministerstvo spravedlnosti tedy bylo povinno se platnou a účinnou právní úpravou do nabytí vykonatelnosti předmětného nálezu Ústavního soudu řídit. Ačkoliv pak žalobce svůj nárok od přijetí protiústavní úpravy neodvozuje, zdůraznila žalovaná, že legislativní činnost nesprávný úřední postup nepředstavuje a nevzniká z ní tak nárok na náhradu škody. Závěrem žalovaná navrhla dovolání jako nepřípustné odmítnout.

III.
Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II. a XII. zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

11. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a § 241a odst. 2 o. s. ř.

12. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

13. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

14. Podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. však není dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné proti rozsudkům a usnesením, vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

15. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. není dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení.

16. Dovolání žalobce v části směřující proti výroku I napadeného rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok II rozsudku soudu prvního stupně, a v části směřující proti výroku II napadeného rozsudku odvolacího soudu, není přípustné, neboť jimi bylo rozhodnuto o nákladech řízení. Jelikož dovolání není v tomto rozsahu podle § 238 o. s. ř. přípustné, Nejvyšší soud je v této části podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

17. Pokud pak jde o dovolání žalobce v části směřující proti výroku I napadeného rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok I rozsudku soudu prvního stupně o věci samé, zabýval se Nejvyšší soud nejprve charakterem jednotlivých uplatněných nároků, a to požadavku žalobce na omluvu a dále na zaplacení částky 40 000 Kč.

18. V případě řízení, jehož předmětem je několik samostatných nároků odvíjejících se od odlišného

skutkového základu, má rozhodnutí o každém z těchto nároků charakter samostatného výroku a přípustnost dovolání je třeba zkoumat ve vztahu ke každému z těchto nároků samostatně, a to bez ohledu na to, zda tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a zda o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem. Posouzení, zda se jedná o samostatný nárok či nikoliv, pak vychází z toho, zda jsou skutečnosti rozhodné pro posouzení opodstatněnosti dílčích nároků rozdílné, třebaže se odvíjejí od téže události (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 32 Odo 747/2002, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 537/03, ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3157/2009, nebo ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. 25 Cdo 413/2021; citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná z www.nsoud.cz a rozhodnutí Ústavního soudu z https://nalus.usoud.cz). Tyto judikatorní závěry jsou použitelné i po změně formulace § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. provedené s účinností od 30. 9. 2017 zákonem č. 296/2017 Sb., neboť podle důvodové zprávy k tomuto zákonu účelem změny nebylo rozšíření přípustnosti dovolání nad rámec dosavadní úpravy a jejího judikaturního výkladu, nýbrž naopak omezení přípustnosti dovolání (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2627/2018, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 311/20).

19. Ve světle výše uvedené judikatury není podané dovolání objektivně přípustné podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. v rozsahu, v němž směřuje proti té části výroku I napadeného rozsudku odvolacího soudu, jíž byl potvrzen výrok I rozsudku soudu prvního stupně ohledně zamítnutí nároku na zaplacení částky ve výši 40 000 Kč, neboť tento samostatný nárok odvíjející se od odlišného skutkového základu než nárok na omluvu (minimálně v otázce rozsahu tvrzené újmy) nepřevyšuje částku 50 000 Kč a současně se nejedná o vztahy ze spotřebitelských smluv či pracovněprávní vztahy. Nejvyšší soud tedy dovolání podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl i v této části.

20. Dovolání žalobce v části směřující proti výroku I napadeného rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok I rozsudku soudu prvního stupně ohledně zamítnutí nároku na omluvu, je pak přípustné pro řešení otázek, zda plošné zveřejnění údajů o majetku, příjmech a závazcích žalobce podle platného a účinného znění zákona o střetu zájmů Ministerstvem spravedlnosti, které bylo následně shledáno protiústavním, přestavuje nesprávný úřední postup dle § 13 odst. 1 OdpŠk, a to jednak před prohlášením této právní úpravy za protiústavní předmětným nálezem Ústavního soudu a jednak po dobu trvání odkladu vykonatelnosti tohoto nálezu Ústavního soudu a zda nárok na odškodnění za zásah do základních práv žalobce může být založen přímou aplikovatelností čl. 8 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 13 Úmluvy a čl. 7 a 10 Listiny, neboť tyto otázky nebyly dosud v rozhodování dovolacího soudu řešeny.

IV.
Důvodnost dovolání

21. Dovolání není důvodné.

22. Nejvyšší soud předně zdůrazňuje, že je při přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu vázán důvody vymezenými v dovolání (srov. § 242 odst. 3 věta první o. s. ř.). Z dovolací argumentace žalobce a jím předložené otázky hmotného práva je přitom zřejmé, že dovoláním není zpochybněn závěr odvolacího soudu, že žalobci vznikla postupem Ministerstva spravedlnosti újma. Žalobcem uplatněné dovolací námitky se podle svého obsahu týkají výlučně závěru odvolacího soudu o absenci nesprávného úředního postupu Ministerstva spravedlnosti při zveřejňování údajů ze žalobcových majetkových oznámení. Pouze v tomto rozsahu tedy byl dovolací soud oprávněn přezkoumávat správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

23. Podle § 13 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v

zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

24. Podle § 13 odst. 3 zákona o střetu zájmů má každý právo bezplatně nahlížet prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném tímto zákonem do registru oznámení. Oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 jsou dostupná bez předchozí žádosti. Do oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 2 je možné nahlížet na základě žádosti.

25. Podle § 14b odst. 1 zákona o střetu zájmů, ve znění účinném do 31. 12. 2020, může každý prvním dnem po lhůtě uvedené v § 12 odst. 1, 2 nebo 3 nahlížet do registru oznámení u veřejných funkcionářů uvedených v (a) § 2 odst. 1 písm. a) až o) a u členů rady kraje nebo hlavního města Prahy, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, v rozsahu všech skutečností oznámených podle § 9 až 11 a § 12 odst. 4, s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci, (b) § 2 odst. 1 písm. p) a u primátora a náměstka primátora statutárního města, starosty městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, místostarosty městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, zástupce starosty městské části hlavního města Prahy a členů rady statutárního města, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města a městské části hlavního města Prahy, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, v rozsahu všech skutečností oznámených podle § 9, § 10 odst. 2 písm. a) až c), § 11 odst. 2 písm. a) a § 12 odst. 4, s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci, (c) § 2 odst. 1 písm. q), s výjimkou primátora a náměstka primátora statutárního města, starosty městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, místostarosty městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, zástupce starosty městské části hlavního města Prahy a členů rady statutárního města, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, městské části hlavního města Prahy, kraje nebo hlavního města Prahy v rozsahu všech skutečností oznámených podle § 9, § 10 odst. 2 písm. a) až c) a § 12 odst. 4, s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci, nebo (d) § 2 odst. 2 pouze v rozsahu skutečností oznámených podle § 9, § 10 odst. 2 písm. a) a c), § 11 odst. 2 písm. a) a § 12 odst. 4, s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci.

26. Podle § 71 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, byl-li na základě právního předpisu, který byl zrušen, vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán, je zrušení takového právního předpisu důvodem pro obnovu řízení podle ustanovení zákona o trestním řízení soudním. Ostatní pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat. Ustanovení odstavců 1 a 2 platí i v případech, kdy byly zrušeny části právních předpisů, popřípadě některá jejich ustanovení. Jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena.

27. Vzhledem k tomu, že zákon pojem nesprávného úředního postupu nedefinuje, uzavřel Nejvyšší soud ve své konstantní judikatuře, že nesprávný úřední postup může představovat jakákoliv činnost spojená s výkonem pravomocí státního orgánu, dojde-li při ní nebo v jejím důsledku k porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu nebo k porušení pořádku určeného povahou a funkcí postupu. S ohledem na to, že úřední postup nelze zpravidla právním předpisem upravit natolik detailně, aby pokrýval všechny představitelné dílčí kroky, které je třeba při výkonu pravomocí učinit, musí být správnost úředního postupu poměřována i hlediskem účelu, k jehož dosažení postup státního orgánu směřuje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2000, sp. zn. 25 Cdo 1099/99, který se sice týká výkladu zákona č. 58/1969 Sb., ale jehož závěry jsou

aplikovatelné i na režim OdpŠk).

28. Vzhledem k výše uvedeným judikatorním závěrům představuje postup Ministerstva spravedlnosti při zveřejňování údajů žalobce z jeho majetkových oznámení bez žádosti prostřednictvím veřejné datové sítě úřední postup. Dále se tedy Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda může takový úřední postup podle platné a účinné právní úpravy s ohledem na závěry uvedené v předmětném nálezu Ústavního soudu představovat nesprávný úřední postup dle § 13 odst. 1 OdpŠk a dospěl k závěru, že nikoliv.

29. Ve stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 31/10, bod 18, dospěl Ústavní soud k závěru, že rozhodnutím Ústavního soudu se právní předpis ruší nikoli od počátku (*ex tunc*), nýbrž vždy až ode dne, který Ústavní soud v nálezu určí, a neučiní-li tak, pak dnem, kdy je publikován ve Sbírce zákonů (tedy *ex nunc*). Pokud zde existuje zvýšený zájem na ochraně ústavnosti, může být derogační nález vykonatelný ještě před datem vyhlášení ve Sbírce zákonů; tato vůle Ústavního soudu však musí být výslovně projevena. Při využití možnosti posunout okamžik vykonatelnosti nálezu do budoucna (kupř. za účelem, aby měl normotvůrce dostatečný časový prostor protiústavní úpravu nahradit normou ústavně konformní) se pak po dobu odkladu vykonatelnosti hledí na napadenou právní úpravu jako na ústavně souladnou a v tomto směru jsou orgány veřejné správy povinny takovou úpravu aplikovat, státní orgány tedy nic neopravňuje k tomu, aby ve svém rozhodování uplatňovaly právní důsledky zrušovacích nálezů Ústavního soudu ještě před tím, než se tyto nálezy staly vykonatelnými. Smyslem této právní úpravy je zvýraznit fakt, že zrušení protiústavní právní úpravy samo o sobě neznamená revizi individuálních právních aktů, založených na aplikaci neústavního předpisu. Možnost a intenzita korekce dopadů aplikace neústavní normy je odstupňována podle toho, jak citelné zásahy do právní sféry jednotlivce zákon vyvolal.

30. V nálezech ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1777/07, a ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 1882/09, Ústavní soud uzavřel, že zrušení zákona nebo jiného právního předpisu podle čl. 87 odst. 1 písm. a), b) Ústavy nezpůsobuje jeho zpětné zrušení a k pozbytí platnosti dochází až k datu vykonatelnosti nálezu. Účinek *ex nunc* však nevylučuje, že by aplikace protiústavního právního předpisu mohla vést k zásahu do základního práva nebo svobody jednotlivce. Samotná skutečnost, že zákon, jenž má být aplikovaný orgánem veřejné moci, byl nálezem zrušen, ale takovýto zásah bez dalšího nepředstavuje, což vyplývá i z oprávnění Ústavního soudu odložit vykonatelnost nálezu podle čl. 89 odst. 2 Ústavy, neboť smyslem takového odkladu je právě další aplikace příslušného právního předpisu, o jehož zrušení již ale bylo souběžně rozhodnuto. Byl-li tedy zákon zrušen pro rozpor s ústavním pořádkem, nepřestává být ve vztahu k právním skutečnostem nastalým během jeho platnosti aplikovatelným právem. Ústavní soud však z této zásady dovodil dvě výjimky. (1) K prvnímu prolomení dochází v souvislosti s ústavně garantovanými základními právy a svobodami, jejichž ochrana se neomezuje pouze na pravomoc Ústavního soudu rozhodovat o ústavních stížnostech podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, nýbrž je podle čl. 4 Ústavy svěřena celé soudní moci. Orgány veřejné moci však mohou neaplikovat zákon až v případě, že Ústavní soud konstatuje ve svém nálezu, že příslušný zákon je v rozporu s ústavním pořádkem, a aplikace zákona by v konkrétní věci znamenala porušení ústavně garantovaného základního práva jednotlivce, přičemž se musí jednat o zásah do ústavně garantovaných základních práv jednotlivce takové intenzity, jenž by odůvodňoval zrušení příslušného rozhodnutí v řízení o ústavní stížnosti. Příslušný orgán tedy musí reflektovat důvody zrušujícího nálezu a zrušený právní předpis aplikovat pouze tehdy, nedojde-li jeho aplikací k porušení základních práv a svobod. (2) Druhou výjimku pak představuje § 71 zákona o Ústavním soudu, jenž stanoví určitý retroaktivní účinek ve vztahu k možnosti vykonávat práva a povinnosti podle rozhodnutí, která byla vydána na základě zrušeného právního předpisu, a dopadá na ty skutečnosti, kdy již došlo ke vzniku určitého právního vztahu nebo k vydání určitého rozhodnutí (odstavec 1 se týká rozhodnutí v trestních věcech a odstavec 2 se pak vztahuje na jiná rozhodnutí a zakládá překážku výkonu práv a povinností z nich, nepostihuje však samotnou existenci právních

vztahů vzniklých na základě pravomocného rozhodnutí nebo úkonu). Ustanovení § 71 zákona o Ústavním soudu přitom nerozlišuje, zda důvod protiústavnosti spočíval v rozporu se základními právy nebo svobodami nebo v rozporu s jakoukoli jinou právní normou ústavního pořádku. I zde je však třeba reflektovat nosné důvody příslušného derogačního nálezu. V případech, kdy dochází se zrušením právního předpisu i ke zrušení právních norem, jež samy o sobě nejsou v rozporu s ústavním pořádkem, nebo kdy absence protiústavní právní normy by vedla k ještě většímu zásahu do ústavním pořádkem chráněných hodnot, nelze akceptovat mechanický přístup, jehož výsledkem by byl retroaktivní zásah i v těch případech, v nichž by samotné rozhodnutí obstálo v řízení o ústavních stížnostech.

31. Pokud pak jde o působení základních práv a svobod, vyslovil Ústavní soud v nálezech ze dne 6. 2. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 38/06, a ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 1882/09, závěr, že je třeba rozlišovat mezi jejich působením vertikálním (jednotlivec jako nositel a veřejná moc jako adresát) a horizontálním (jednotlivec jako nositel a jednotlivec jako adresát). Ačkoliv ve vertikálním vztahu lze retroaktivní působení derogačního nálezu připustit, neboť v tomto vztahu nezakládá porušení principu ochrany důvěry občanů v právo, tedy zásah do právní jistoty, příp. nabytých práv, v rámci působení horizontálního by ve vztahu k třetím osobám takový neomezený postup založil pravou retroaktivitu, a tedy rozpor s principem právního státu, který lze prolomit pouze při ochraně hodnot, jež spadají do rámce materiálního jádra Ústavy dle jejího čl. 9 odst. 2.

32. S ohledem na výše uvedené závěry Ústavního soudu platí ohledně postupu Ministerstva spravedlnosti při zpřístupňování údajů žalobce z majetkových přiznání, že do vydání předmětného derogačního nálezu Ústavního soudu bylo Ministerstvo spravedlnosti jako orgán veřejné moci povinno postupovat dle platné a účinné právní úpravy a v souladu s § 13 odst. 3 zákona o střetu zájmů a v rozsahu stanoveném § 14b odst. 1 písm. a) až c) zákona o střetu zájmů prostřednictvím veřejné datové sítě umožňovat nahlížení do registru oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 tohoto zákona (dále jen „političtí veřejní funkcionáři“) bez předchozí žádosti, neboť do vydání předmětného nálezu Ústavního soudu si Ministerstvo spravedlnosti jako orgán veřejné moci nebylo oprávněno učinit samo závěr o protiústavnosti této právní úpravy (části zákona o střetu zájmů), který je vyhrazen Ústavnímu soudu, jak správně uzavřel i odvolací soud.

33. K žádné změně pak v daném případě nedošlo ani v době od vydání předmětného nálezu Ústavního soudu až do jeho vykonatelnosti, kterou Ústavní soud odložil do uplynutí dne 31. 12. 2020. Vzhledem k tomu, že v daném případě porušené právo na soukromí žalobce (konkrétně jeho právo na informační sebeurčení) působí vertikálně, tedy se jedná o vztah žalobce jako nositele porušeného práva a Ministerstva spravedlnosti jako orgánu veřejné moci a adresáta tohoto porušeného práva, je posuzování postupu Ministerstva spravedlnosti dle závěrů vyjádřených v předmětném nálezu Ústavního soudu obecně (za splnění dalších podmínek) přípustné a nepředstavovalo by porušení principu právního státu.

34. S ohledem na to, že derogační nález Ústavního soudu působí obecně *ex nunc*, tedy až od okamžiku své vykonatelnosti, zabýval se Nejvyšší soud tím, zda je v daném případě naplněna některá z výjimek pro aplikaci jeho závěrů i na právní poměry vzniklé před jeho vykonatelností, jak vyplývají z výše uvedené judikatury Ústavního soudu. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo spravedlnosti při umožňování nahlížení do registru oznámení politických veřejných funkcionářů bez předchozí žádosti nevydávalo žádné rozhodnutí, nelze uvažovat o aplikaci § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, který pouze zakazuje vykonávat práva a povinnosti podle jiných než trestních rozhodnutí, jež ale jinak zůstávají nedotčena. V případě úředního postupu, který nevede k vydání žádného rozhodnutí, tedy lze uvažovat pouze o výjimce spočívající v tom, že by aplikace zákona, o kterém Ústavní soud v nálezu konstatoval, že je v rozporu s ústavním pořádkem, v konkrétní věci znamenala porušení ústavně garantovaného základního práva jednotlivce, přičemž se musí jednat o zásah do ústavně garantovaných základních práv jednotlivce dostatečné intenzity. Povinnost takto aplikovat závěry

derogačních nálezů Ústavního soudu na právní poměry vzniklé před jejich vykonatelností pak dovodil Ústavní soud nejen u soudů, jak uzavřely soudy obou stupňů, ale i u jiný orgánů veřejné moci (srov. nález Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2340/13, který se týká správce daně). Tato povinnost tedy stíhala i Ministerstvo spravedlnosti.

35. V daném případě v předmětném nálezu Ústavní soud konstatoval, že ačkoliv povinnost podávat majetková oznámení u neuvolněných funkcionářů územních celků, ani zákonná specifikace obsahu oznámení, ani samotné zveřejňování údajů nejsou protiústavní a jsou proporcionální k legitimnímu cíli, který zákon o střetu zájmů sleduje, způsob zpřístupňování údajů z registru oznámení u veřejných funkcionářů spočívající v přímém zveřejnění údajů není pro dosažení sledovaného legitimního cíle potřebný (postačovalo by nahlížení na základě žádosti, nikoliv bez ní). Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že úprava způsobu zpřístupňování údajů porušuje právo na soukromí, konkrétně právo na informační sebeurčení, dotčených osob podle čl. 10 odst. 3 Listiny a zrušil ustanovení § 14b odst. 1 písm. a) až c) zákona o střetu zájmů, které upravovalo rozsah zveřejňovaných údajů u politických veřejných funkcionářů, s tím, že zrušením rozsahu zveřejňovaných údajů se stane nahlížení do registru neproveditelným, neboť § 13 odst. 3 zákona o střetu zájmů (který ústavní stížností napaden nebyl) váže možnost nahlížení do registru na zákonem stanovený rozsah. Odložení vykonatelnosti předmětného nálezu uplynutím dne 31. 12. 2020 pak Ústavní soud odůvodnil vytvořením dostatečného časového prostoru zákonodárci pro přijetí zákonné úpravy, která bude již ústavně souladná, neboť protiústavnost shledal Ústavní soud výhradně v neanonymním a zcela nediferencovaném elektronickém zpřístupnění majetkových oznámení u všech „politiků“, nikoliv v rozsahu poskytovaných informací, přičemž Ústavní soud nemůže derogačním nálezem změnit režim zpřístupňování údajů a důsledkem derogace § 14b odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o střetu zájmů by bylo úplné znepřístupnění údajů z registru politických veřejných funkcionářů.

36. S ohledem na výše uvedené závěry Ústavního soudu je zřejmé, že aplikací § 13 odst. 3, ve spojení s Ústavním soudem od 1. 1. 2021 zrušeným § 14b odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o střetu zájmů, v době od vydání předmětného nálezu (11. 2. 2020) do 6. 11. 2020 (do kdy žalobce nesprávný úřední postup tvrdí) došlo ze strany Ministerstva spravedlnosti k zásahu do základního práva žalobce, a to do práva na soukromí, resp. na informační sebeurčení, neboť způsob zpřístupňování údajů z registru oznámení u politických veřejných funkcionářů spočívající v přímém zveřejnění údajů není pro dosažení sledovaného legitimního cíle zákona o střetu zájmů potřebný.

37. Nejvyšší soud se tedy dále zabýval otázkou, zda byl tento zásah dostatečně intenzivní pro to, aby odůvodnil neaplikování této protiústavní právní úpravy po vydání předmětného nálezu Ústavního soudu, ale před jeho odloženou vykonatelností, a dospěl k závěru, že nikoliv. Výše uvedená judikatura Ústavního soudu váže posuzování intenzity zásahu do základního práva na to, že by zásah do základního práva svou intenzitou odůvodňoval zrušení příslušného rozhodnutí v řízení o ústavní stížnosti. Vzhledem k tomu, že v daném případě není vydáváno žádné rozhodnutí, které by následně mohlo být přezkoumáváno v rámci řízení o ústavní stížnosti, je třeba intenzitu zásahu do práva žalobce na soukromí posuzovat v souladu s obsahem předmětného nálezu Ústavního soudu a důvody, které Ústavní soud k odkladu vykonatelnosti předmětného nálezu vedly. Ačkoliv Ústavní soud dospěl k závěru, že zákonodárcem zvolený způsob zpřístupňování údajů z registru oznámení u politických veřejných funkcionářů (tj. přímé zveřejnění bez žádosti) není k dosažení legitimního cíle sledovaného zákonem o střetu zájmů (prevence či odhalení střetu zájmů, resp. zvýšení důvěry veřejnosti v činnost veřejné moci) potřebný a zcela by tedy postačovalo zpřístupňování údajů na žádost, samotné shromažďování takových údajů a jejich zpřístupňování veřejnosti za ústavně konformní považoval a k odložení vykonatelnosti nálezu přistoupil, aby poskytl zákonodárci čas právní úpravu v souladu s jeho závěry upravit, neboť okamžité zrušení § 14b odst. 1 písm. a) až c) zákona o střetu zájmů by vedlo k úplnému znemožnění zpřístupňování údajů z oznámení politických veřejných funkcionářů, čemuž se Ústavní soud odkladem vykonatelnosti nálezu chtěl vyhnout. Ústavní soud tedy zjevně

dospěl k závěru, že umožnění kontroly majetkových poměrů veřejných funkcionářů, byť po dobu odkladu vykonatelnosti ústavně ne zcela konformním způsobem, je důležitější, než okamžité zabránění pokračování v zásahu do práva na soukromí dotčených veřejných funkcionářů. Z těchto důvodů tedy dospěl Nejvyšší soud k závěru, že zásah do práva žalobce na soukromí v době od 11. 2. 2020 do 6. 11. 2020 nebyl tak intenzivní, aby aplikaci nosných důvodů předmětného nálezu Ústavního soudu před jeho vykonatelností odůvodňoval. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud nebyl oprávněn zákon o střetu zájmů změnit, ale mohl jej pouze v ústavní stížností napadených částech zrušit, by navíc aplikace jeho závěrů nemohla vést ke zpřístupňování údajů z registru na žádost, ale jen k jejich úplnému znepřístupnění, čímž by byl zcela popřen legitimní cíl sledovaný zákonem o střetu zájmů, tedy umožnění kontroly majetkových poměrů veřejných funkcionářů veřejností za účelem prevence či odhalení střetu zájmů.

38. S ohledem na výše uvedené tedy Nejvyšší soud uzavřel, že i v období od 11. 2. 2020 do 6. 11. 2020 (resp. až do 31. 12. 2020) nebylo Ministerstvo spravedlnosti jako orgán veřejné moci s ohledem na závěry Ústavního soudu v předmětném nálezu oprávněno nepostupovat podle platné a účinné právní úpravy zákona o střetu zájmů a jeho úřední postup (tj. zpřístupnění údajů z registru oznámení politických veřejných funkcionářů bez žádosti prostřednictvím veřejné datované sítě) tedy nelze považovat za postup nesprávný dle § 13 odst. 1 OdpŠk.

39. K závěru o nesprávnosti úředního postupu Ministerstva spravedlnosti, resp. o vzniku nároku na zadostiučinění za něj, pak nelze dospět ani prostřednictvím žalobcem tvrzené přímé aplikovatelnosti čl. 8 odst. 1 a 2, ve spojení s čl. 13 Úmluvy a čl. 7 a 10 Listiny, zabývajících se ochranou soukromí, neboť tyto články nezakládají přímý nárok na odškodnění (zadostiučinění) za zásah do takového práva. Takový nárok je založen čl. 36 odst. 3 Listiny a dále právní úpravou OdpŠk, v jejichž intencích je třeba nárok žalobce posuzovat. Jak je pak rozebráno výše, při posuzování, zda došlo k nesprávnému úřednímu postupu dle § 13 odst. 1 OdpŠk, je třeba se (po vyslovení neústavnosti právní úpravy Ústavním soudem) zásahem do práva na soukromí a jeho intenzitou zabývat, což Nejvyšší soud učinil a dospěl k závěru, že zásah nebyl natolik intenzivní, aby neaplikování protiústavní právní normy ještě před vykonatelností předmětného nálezu Ústavního soudu odůvodnil.

40. V případě posuzování nároku na odškodnění za zásah orgánu veřejné moci do základních práv jednotlivce je totiž třeba se zabývat v první řadě tím, zda předmětné ustanovení Úmluvy představuje ve vztahu k nároku na odškodnění tzv. self-executing ustanovení, které dostatečně specifikuje práva a povinnosti jednotlivce a jejich aplikovatelnost tedy není třeba zajistit prostřednictvím vnitrostátního práva (srov. nález Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2239/07, nebo ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17). Z čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy však žádný přímý nárok na odškodnění nevyplývá a nárok na odškodnění za porušení těchto článků je tedy v souladu s čl. 13 Úmluvy zajištěn právě čl. 36 odst. 3 Listiny a dále právní úpravou OdpŠk. Stejným způsobem je pak třeba přistupovat i k posuzování čl. 7 a 10 Listiny, ze kterých rovněž žádný přímý nárok na odškodnění neplyne. Žalobce tedy zaměňuje právo na ochranu soukromí jako takové, které se výše popsaným způsobem promítá i do posuzování nároku na zadostiučinění podle právní úpravy OdpŠk, a nárok na odškodnění za zásah do něj, který však z čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy, ani z čl. 7 a 10 Listiny přímo neplyne. Stejným způsobem k výkladu Úmluvy a Listiny přistupoval i Ústavní soud, který ve vztahu k založení nároku na odškodnění Úmluvou nebo Listinou (mimo jeho čl. 36 odst. 3) přiznal přímý účinek čl. 5 odst. 5 Úmluvy (který nárok na náhradu přímo zmiňuje), pokud šlo o nárok na odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonným odsouzením, resp. nezákonným držením ve vazbě či jiném svobodu omezujícím zařízení před tím, než tato možnost byla prostřednictvím novelizace upravena v § 31a OdpŠk (srov. nález Ústavního soudu ze dne 13. 7. 2006, sp. zn. I. ÚS 85/04, nebo ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. II. ÚS 4877/12, a to v intencích stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 39/14), a dále ve vztahu k žalobám na náhradu škody vůči státu v důsledku dlouhodobé protiústavní nečinnosti Parlamentu spočívající v nepřijetí právní

úpravy jednostranného zvyšování nájemného, kde dovodil vůči státu přímý nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva, jak je uveden v čl. 11 odst. 4 Listiny (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09). V obou případech se tedy jednalo o normy, které přímo nárok na náhradu (tedy konkrétní právo jednotlivce) zakládaly, což ale u čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy a čl. 7 a 10 Listiny splněno není. Přímý nárok na zadostiučinění mimo právní úpravu OdpŠk z nich tedy dovozovat nelze.

41. Za situace, kdy bylo dovolání shledáno přípustným, se Nejvyšší soud ve smyslu § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. zabýval i tím, zda ve věci existují zmatečnostní vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., případně jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existenci takových vad však žalobce (kromě tvrzené nepřezkoumatelnosti rozsudků soudů obou stupňů) netvrdil a nepodávají se ani z obsahu soudního spisu. Pokud pak žalobce obecně namítal nepřezkoumatelnost rozsudků soudů obou stupňů, tak s tímto závěrem se Nejvyšší soud neztotožňuje, když z odůvodnění obou rozsudků je zřejmé, jakými úvahami se soudy při jejich vydání řídily a jejich přezkoumatelnost vyplývá i z obsahu podaného dovolání, které přiléhavě polemizuje s jejich závěry (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, publikovaný pod č. 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část civilní, nebo ze dne 22. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4430/2013).

42. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve zbylém rozsahu ohledně části výroku I rozsudku odvolacího soudu, jíž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I o zamítnutí žaloby žalobce o zadostiučinění ve formě omluvy, zamítl.